

kor és kelta) kerültek elő, az őskori cserepek főleg a volt törökkoppányi úttól K-re.

NÉMETH PÉTER

199. Miskolc, Alsóhámor, Puskaporos-kőfülke

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Pa, U

A kőfülke a Szinva-patak völgyében, Felső- és Alsóhámor között, a Szinva-szorosban, vagy régiesen a Puskaporos-szorosban nyílik, 10 m-rel a patak szintje fölött, É-ÉNY-i irányban.

A karsztos üreg nagyjából trapéz alaprajzú: szélessége a bejáratban 14 m, hosszúsága 15 m. Befelé haladva beszűkül; a szájától számított 11 m-nél a szélessége 9 m.

Az 1999. évi ásatáshoz kapcsolódó felmérését Regős József barlangász végezte el. Az M=1:100 méretarányú felvételezésen két, az A és B, illetve a C és D pontról felmért keresztmetszvény jól mutatja, hogy a karsztüreg ÉÉNY-DDK felé alacsonyodik. A csapadék ellen védelmet nyújtó igazi sziklaeresz része legbelül található. Nem véletlen, hogy az őskor embere a paleolitikumban és az újkőkorbán ebben a hátulsó szakaszban telepedett meg.

Az ásatásra régészeti feltárási és természetvédelmi kutatási engedély alapján került sor 1999-ben. Az üreg alapos átvizsgálása után azonban be kellett látnunk, hogy Kadić a publikációkban közölték szerint lényegében teljesen feltárta a rétegsort. Annyi kitöltésmaradvány azonban néhány ponton visszamaradt, hogy ezeket érdemes volt szelvényezni. E célból 3 db 1 × 1 m-es szondát nyitottunk. Ezeket 30–50 cm mélységig, szikkenéig mélyítettük.

Közülük az 1-ben a Kadić-féle 4. sárga mészkőtörmelék réteget találtuk meg és mintavételeztük; a 2-ban vöröses vasvegyülettel infiltrált mészkőtörmelék kitöltést regisztráltunk; a 3-ban pedig a Kadić-féle szikkfal málladékát sikerült megtalálnunk. Ezekből sem régészeti, sem őslénytani leletek nem kerültek elő.

Segítségükkel és a falra tapadt kitöltésmaradványok értékelésével rekonstruálható az eredeti rétegsor (lásd a II. számú rétegszervény).

A Puskaporos-kőfülke 1999. évi néhány napos revíziós ásatása és rétegtani szelvényezése lehetővé tette a Szeleta-kultúra fejlődésének utolsó stádiumával kapcsolatban egy fontos sztratigráfiai-kronológiai kérdés eldöntését.

Nevezetesen, mivel általános tapasztalat szerint a Bükk-vidéken az utolsó eljegesedés hidegmaximumával összefüggésbe hozható lapos, éles szélű mészkőtörmelék, vasvegyületekkel színezett réteg (itt a 4. réteg) a Puskaporos-kőfülkében alatta feküdt a sárga, löszös mészkőtörmelék rétegnek, ami a Szeleta típusú régészeti leletanyagot szolgáltatotta, s amely magába zárta a paleolitikumban gazdag agyaglencsét, a Szeleta-kultúra megjelenése a Puskaporos-kőfülkében fiatalabb az utolsó eljegesedés 20 000 évi B.P. körüli hidegmaximumánál.

DR. RINGER ÁRPÁD

200. Miskolc, Szeleta-barlang

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Pa

A bejáratban (I.), Vértes 1966-os szelvényével párhuzamosan (II.) és az előcsarnok K-i fala mellett vettünk fel (III.) szelvényeket. (Lásd a Kovács Imre, illetve Regős József által felvett térképet.)

Ezekből egymáshoz kapcsolódva a Kadić-féle rétegsor – 6-tól a 2. réteggig – finomabb tagozódását kívántuk megadni.

Szediment- és pollen, valamint C¹⁴ mintákat gyűjtöttünk az archeológiai és őslénytani leletek feltárása mellett, ezen kívül több m² kitöltést iszapoltattunk.

E három kis szelvény – mindössze 11 m²-nyi kitöltés ásatásáról van szó – a C¹⁴ kormeghatározási adatokkal a Kadić-féle rétegek és szintek modern sztratigráfiai – kronológiai és paleo-humán-ökológiai érték elejéhez, továbbá a bejáratban, az előcsarnokban, 2 főág és oldalág elején, valamint az előtéren korábban feltárt régészeti leletek modern kronosztratigráfiai besorolásához nyújthat alapot.

I. szelvény

A bejáratban, annak bal oldalán, a sziklafalra merőlegesen vettük fel 2,0 × 1,5 m alapterülettel. Nagyjából a Kadić-féle fekete vonal alól indulva 2,2 m vastagon tártuk fel. A szelvényt az 1913-tól érintetlen – Kadić Ottokár és munkatársai által hagyott – tanúfal eredeti kitöltésében mélyítettük. Az eddig nyert C¹⁴ adatok és azok sztratigráfiai összefüggése, a rétegsor tetején és az 1999-es bázison korrektnek tekinthető, és jól egybevágh a paleolitik tipokronológiájával.

A legfelső mészkőtörmelék réteg habitusa és az ebből származó C¹⁴ minta alapján az eljegesedés hidegmaximumához köthető, 22 000 év B.P. körül.

A Kadić-féle 5-4. réteg >25 000 év B.P. C¹⁴ korával – az Arcy-Stillfried B interstadiálisához köthető. A 4. rétegben talált tűzhelymaradvány faszénmintája 11 000 év B.P. kort adott, amely nyilván téves.

A szelvényből a 13. mintából 1 db vörös porfirotból készült paleolit került elő, ezen kívül sok állati – főként barlangi medve-maradvány. A vett pollenminták értékelése szerint a pollen és spóra a bejáratban nem konzerválódott.

II. szelvény

Vértes László 1966-os szelvényével párhuzamosan vettük fel. A nagyjából D-i irányú szelvény, amit 1 m-ig mélyítettünk a Kadić-féle 3. réteg és 2. réteg üledékét tárta fel. D-i vége 1,0 – 0,5 m hosszban bolygatott volt, a korábbi ásatások miatt. A szelvény É-i profilját tekintettük alapszervénynek. Ebből integrációs pollent határozott meg Magyar Enikő (KLTE Földtani Tanszék). Az itt nyert C¹⁴ koradat 42 000 év B.P. körül, a Vértes-féle, azonos szintből származó >41 700 év C¹⁴ adattal, a sztratigráfiai és pollenvizsgálat adatai miatt is túlzottan fiatal. Itt ugyanis nyilvánvalóan az Emelzini-féle 5a-5e alstádiumok idején képződött üledék-